

Natwreefhu Amifiers.

61. *gada=gahjums.*

Mr. 9.

Treshchdeenâ, 3. (15.) Merzâ.

1882.

Nedkтора адресе: Pastor J. Weide, zu Neuhauen pr. Schrunden, Kurland. — Ekspedīzija Besthorn Iga grahmatu-bohde Jelgawā.

Nahditajs: No eekshemehm. No ahfemehm. Wisjaunakahs finas. Bars un dreijmanis. Kà Latwejchi dñshwo Djerowà, Nowgorodas gubernâ. Kahds johjinich. No Valsmanes, Widzemè. Atreebjchanahs. Wakars. Drupas un druslas. Atbildes. Sludinajchanas.

Neueste Schriften.

Pehterburga. „Now. Br.“ d'sirdejuſi, ka tautas-apgaifmo-
ſchanas ministreja palihgs Markows ſchinis deenās dohſchootes us
Rīgu un zitahm Baltijas pilſehtahm, eepaſltees ar mahzibas buh-
ſchanu un it ihpaſchi ar politechniku, lai waretu, ja deriga, nemt par
preekſchihmi pee Charlowas politechnikas dibinaſchanas. — Is Peht-
burgas ſinohts Tehrpatas Wahzu awisei, ka Tehrpatas mahzibas-
apgabala kurators, barons Stackelbergs, atſtaſchoht ſawu amatu un
wina weetā nahlſchoht bijuschaſis Wilnas mahzibas-apgabala kurators
Batjuſchiks. — Generalis Skobelewſ, is Parises pahr Wihi
mahjās braukdams, nobrauzis Warſchawā, kur taſ ihſu laiku uſture-
jees. Kā Krakawas Pohlu awiſe „Iſčas“ ſino, Skobelewſ tur mel-
lejis ſadraudſtees ar Pohleem. Winsch tur kahdā weefnizā efoht
lizees eepaſlſtinatees ar kahdeem ewehrojameem Pohleem un ar teem
kohpā dſehris glahſi, pee kām taſ turejis runu, kurā iſſazijis, ka
Pohleem efoht ar Kreeweem jaturahs kohpā. Winsch, Skobelewſ,
negriboht Pohlu tautas apſpeefchanu jaur Kreewu tautu, bet wehlotees,
ka Pohlija ſaweenofchanā ar Kreewiju eenemtu tikpat patſtahwigu
weetu kā Bulgarija. — „Nowosti“ ſtaħſta, ka finanžu-ministerijā
ſpreedſchoht par projektu, ſibku naudu likt taiſhi tiflak. —
Preekſch frohneſchanas-fwehtkeem, kā „Nowosti“ ſtaħſta, Ham-
burgā us ſlawenā ſirgu-tirgu tikufchi noipirkli 8 gluschi fneegbalti
ehrfeli, no kureem latris malfajis 10 tuhſi rubli.

Kurjemes landtags, kā „Mitausche Zeitung“ sino, ūchinis
deenās bijis sapulcejēs uſ ſawu tā faukt ohtro terminu. Semſtwas
jautajumā pīnch ne=efoht neka galigi noſpreedis, bet atlizis noſpree-
ſhanu līhdī nahkoſham ahyfahrtigam landtagam.

Jelgawa. No sagleem, kas, kā isgahjuſchā nedelā ſinohts, daschas sahdsibas tē iſdarijuſchi, ir daudſt fakerti un ſtahw tagad iſmekleſchanā. — Polizejas puhles, laundarus fakeroht, naw pali-kuſchās bes fekmes; tomehr dascha padaritā sahdsiba, kuras padaritaji naw fakerti, leezina, ka tē wehl naw deewšgan gahdahts par drohſchibu. — Scheijenes polizejas ſpehki ir wehl maſi, kas ne-eefpehj ikkatrā eelā ſtahdīht garadawoju, ja — pat ari ne pee iſkatreem pilfehtas wahrteem, kura ſinachana buhtu, ka ſagtas leetas netohp iſ pilfehtas iſwestaſ, jeb atkal kahda aifleegta preze tanī eewesta. Slehpējeem, kā ari sagleem ir tamoeht lehta leeta ſagtahs mantas noweſt uſ tuwejeem Leifchu pilfehtineem, kuxi beidsajamahm der par drohſchahm paglabaschanas weetahm. — Bet mehs Jelgawnecki ſchihs pilfehtas maldi luhsam, lai ta zil waredama ſchihs polizejas ſpehkus jo drihsā laikā pawairotu, kas tad jo fekmigaki par to waretu gahdaht, ka uſ preefſchu tahdi tumfibas darbi tē wairts nenotiktu.

G. F.

Jelgawa. 19. Februari, lā jau isgahjuſchā nummurā ihſi peeminejahm. „Jelgawas Latweefchu heedriba“ ſwineja ſawus gada - fwehtus. Beedribas preefchneeks atklahja fwehtus ar dedſigu un jaiku runu, kas ſihmejahs uſ beedribu, uſ Latweefchu tautu un uſ muhſu tagadejo laiku. Kad uſfauza augſtas laimes muhſu mihtotam, ſchehligam Semes - tehwam, tad dalibneeki dſeedaja ar aifgrahbtu ſirdi: „Deews, fargi Neisaru!“ Kemptela kgs, beedribas dſeed.-kohra wadonis, eepreezinaja wiſus ar jaukahm, mihligi ſlanoſchahm dſeefmahm. Pee gohda - maltites iſrahdiyahs jaufriba un faderiba, ko wareja nomonibt ari galda-runās, kas weikli un jauki tezeja. — Behz maltites fwehtku dalibneeki papreezajahs

teaterī pee „Seltsa semnečka”. Vēbz teatara mūsika sa-aizinaja jaunohs laudis un balli, kur tēr preezigi pašvadija fawu laizinu. Augsta laime „beedribai” un winas lohzeffeem!

Par meera-teesnefcheem ir apstiprinati: barons Al. v. Behr — Dohheles aprinka-teefâ, un barons Ernst v. Drachenfels — Tu-fuma aprinka-teefâ.

„Brambergu labdaribas beedriba“ swineja swiehtdeen, 7. Februari f. g., Jaun-Sefawas muischà sawus ohtrohs dibinaschanas-swehtkus. Laiks tanî swiehtdeena nebij wifai teizams; bet tomehr bij laba dala weesu sawahkufoes. — Ruhmes Jaun-Sefawas muischà ir deewsgan prahwas un glihtas. — Arendators, zeen. Kënsberga fgs, nebij ari puhlinus taupijis, winas wehl jo fahrtigaki preefsch i srihko-juma eegrohsicht, par fo zeen. arendatora Kënsberga fgam lai atskan „firfniga pateiziba!“ — Swiehtki fahkabs pulfst. bôs wakarâ. Weesi pawadija laiku jautri, pee musikas flanahm danzodami un fawstarpigti farundamees.

Beedribai ari bij apsweizinafschanas rafsti peesuhtiti.

Pirmais is Jaun-Sesawas flaneja tā: „Sweizinajums Brambergu labdarības beedribai uš dibināshanas-fwehtleem”. — „Behlam Tew dauds laimes uš Taweeim dibināshanas-fwehtleem un ne-aprohbe-schotu felmi tahtak strahdāshana! — Tawai darboschanai lai nesuhd spēhki un patikshana; lai Tawa zenschanahs ir par preeksfchihni teem tauteescheem, kuri wehl fnausch saldā meegā! Audsī, kupo un weegli pahrspēhji fawus flaugus.” Jaun-Sesawas wihru-lohris.

Dhtrais is Behrsmuischas.

„Sweika, Brambergu labdaribas beedriba, Lawōs ohtrajōs dibinaſchanas-swehtjōs! Lai pulzejahs ap Tewim tauteefchi un tauteetes is tuweenes un tahleenes!

Lai gan flaugi ap Tew plohsahs,
Un lift schkehrsclus zelâ pohschahs;
Tomehr tee nedarihs Tew dauds breetmas,
Met fakurs fewim tikai kwehloschas leefmas."

Wairak Behrsmuischneefu.

Gaismai austohit s̄wehtki heidsahs. Zits no zita atsweizinaju-
ſchees. dewahs jautri atkal fawðs namðs. Sifna Uklisw.

No Kalnzeema. Alt preeku waram pasnoht, ka augsta wal-diba, kas ruhpejahs, lai Latvju tauta, ta garigā, ka ari materialiskā sinā, sej un aug, ir apstiprinajusi 3. Novemberi p. g. Kalnzeema pa-gasta fawstarpigahs uguns-apdrohschinaschanas beedribas statutus. Vagahja labs laiks, kamehr statuti tapa nodrukati un wiss, kas wai-jadīgs, apgahdahts, ta ka tik 13. Februari fch. g. dibinataji wareja pirmo generalsapulzi notureht. Generalsapulze iswehleja vež statutu nofazijuma is fawa widus waldi, fastahwoſchu is 6 lohzekleem, un prohti: par presidentu — Butschu Neumana īgu, par wihe-presidentu — L. Pohgas īgu, par mantas-finataju — R. Kukaina īgu, par rakstu-wedeju — H. Muhrneeka īgu, par peseħdetajeem — A. Neu-mana un J. Danemarka īgu.

Is Kalnamuischās (Dohbeles aprinkī). Behdigā atgadījums
notiņis 9. Februāri Kalnamuischās filā. Balkus laischoht tika nosīsts
Audsuumuischās Gresu puifis Kr. Kr., fawu wezaku weenigais dehls.
Nelaimigo kehrusi preede, kas tikusi no wehja iſlausta, un bijis nohīt
ūf weetas. — Tāhdā deenā, kahda bij 9. Februāris, gan waretu
strahdahzt zitu darbu, nekā zirst balkus meschā, kur kohki teek lausitti
no wehja ūkur un tur, un zilweks naw drohsch fawas dſihwibas ne
azumirkli! — Lai Deewīs eepreezina ūlumigohs wezakus, kas apraud
fawu weenigo dehlu!

To paschu deenu, wakarā, notizis wehl ohtris nelaimigs atgadi-jums starp Behnes un Abguldes stanžijahm pee kahdas wakts-buhdas. Waltneeks pats bijis plazi, un atstahjis weetneelu, kas lai pawaditu nahkoschu maschini. Schis pa wehlu pamanijis maschini; weenā puſe zelam gan aiffchahwīs kahrti preekschā un steidsees ohtrā puſe, shimi doht ar uguni, bet now wairs warejis pahreet pahr fledehm, tizis no maschines kerts, nahwigi eewainohts un issaidis sawu garu pehz mas stundahm.

Is Lukuma. Schē kahdā weefnīzā plaukst Schihdu „geschestes“. Wyōs stikos un nikos iswezigee Israëla behrni apgahdā puſcheem bagatas bruhtes, fainneekeem ganus, puſchus un meitas. Saproh-tams, ka mineteem weikalneekeem atlez laba pelna. Schihdini valihds fainneekeem par peezeem rubleem falihgt puſi jeb meitu. Saimneeks pahrbrauz preezigs mahjās, falihzis lehtu un labu puſi. Atnahk Jurgu deena: nu jabrauz labajam puſim pakat. — Aisbrauz, bet newar wis sawu falihgt puſi dabuht rohla. Nu fajuht, ka ir kah-wees peekrahptees. Bet nu ir par wehlu; isleetu uhdeni newar fa-fmelt!

Is Jaunjelgawas aprinka. Tahda seema ir reti peedshwota, ka tagad, jo 17. Februari jau filtu semju putni ſchē pee mums bij redsami. Es pats to waru apleezinah, jo es redseju dſehrwi un melno strasdu; ziti ſaka, ka eſoht redſejuschi ſtahru un ſihviti. Kad ſchēe putni jau parahdahs, tad iħsti war dohmaht us filtaku laiku, jeb us wasaru.

Rahds Jaun-Sehrneetis.

Talſu aprinkis. Ka ir redsams is Kursemes gubernas-waldei zaur noralstu preekschā ſtahditeem rentejas regiſteereem, tad nebij Talſu aprinkis us 1. Janvari ſch. g. nekahdi nodohſchanu parahdi atlikuschees.

Tamdeht teek wiſeem Talſu aprinka organem, kam bij nodohſchanu un zitu frohna-malſchanu peedſhchana uſtizeta, zaur ſchō iſſazita gubernas-waldibas pateiziba par winu ſchai finā parahdito fekmigo darbibu.

(Kurs. gub. aw.)

Aisdoħſchanas- un krahſchanas-lahdes statuti 25. Janvari apſtiprinati preekſch Talſu laufaimneezibas beedribas un preekſch Gabiles meestina.

Wentspili nakti us 23. Februari nodega Haacka wehja- un twaku ūdmalas; winas bij apdrohſchinatas par 12 tuhſt. rublu.

No Pahwila-ohſtas fino, ka tur un ap Sakaleiju un Wehrgali aula nophitijusi lihds 10 defetinu mescha, jaunajam laſmanu namam norahwuſi jumtu, wahjalus namus fagahwuſi, laiwas fadauſiſuſi u. t. pr.

Is Wehrgales. Lai gan pee mums laudis attihſtibas finā deewsgan brangus ſohlus us preekſch ſpehruschi, tad tadſchu netruhſt ari wehl tahdu, kas gaifmai preti karu un tumſibu puhlejhs isplatiht, ſoudihm ſchahdus-tahdus nekkus eemelſdam. To peerahda ſchahdſtikitis: R. mahju fainneeka dehls, farunajees ar weenu pahnrowad-neku turpneku, eet S. mahju laudis isneroht. Kurpneeklis apwil-zees labakahs drehbes, un tad abi aifgahjuſchi us minetahm mahjahm. Tur pahrgehrtais fewi par rewiſoru iſdeweess, un R. mahju fainneeka dehls eſoht winam par tulku lihds dohts, jo „rewiſora kungs“ pa latwiſki neprohoht. Nu eeteikuschi lehttizigajem lautineem, ka nahkoſchā gadā tiſſchoht fainneekeem, winu no funga pirkta ſeme atnemta un starp dwehſelehm iſdalita. Dach to tureja par tihru pateeſibu, jo jau agrak te bij tahdas melu-walodas iſpauduſchahs, ka ſeme tap-ſchoht iſdalita. Kad „rewiſora kungs“ jeb kurpneeklis bij mahju inventariumu uſnehmis, tad abi atkal aifgahjuſchi. No rihta S. mahju fainneeks iſeet un zitus fatikdams praſa, waj ari pee wieneem „rewiſors“ mahju inventariumu ir uſnehmis. — Brihnumis, ka laudis turpneku par rewiſoru turejuſchi un tam now durwiſ parahdijuschi. Bet noshehlojami ir, ka jaunekki ſawas ſloħlaſ-mahzibas ta isleetā.

Wehrgaliſ.

Baltijas reguleereschanas komiſija, ka „B. W.“ dſirdejis, ſchini pawaſarā ſahlfchoht iſdoht frohna ſemneekeem reguleereschanas rulkus (Jaunus kontraktus), kurds tuhlit ari buhs noteikts, zil jamakſa par winu waldischanā eſoſho ſemi, ja mahjas fainneeks wehletohs to pirk.

Widſemes landtags, kas beidſees, ſpreedis par ſemſtwas eewefchanu. Jautajums palika galigi ne-iſſpreeſts, bet tapa nodohts ihpafchaj komiſijai, deht tahtakas apſtrahdaschanas. Komiſija eezechla: landmarschal von Bock, landrahtu A. von Richter, aprinka depu-tatu grafsu Keyserling, H. v. Brasch un ſemes-teeſas fungu F. v. Berg. — Tapat komiſijahm nodohti jautajumi par patronata teeſibas atzelſchanu, par polizejas pahrgrohſchanu un muſchneezibas bankas dibinaſchanu.

Rihga. Ka arween, ta ari ſchogad 19. Februari „Rihgas Latweefchu beedribi“ ſwineja ſawus dibinaſchanas- jeb gada-ſwehtkus. Beedribas preekſchneeks, Kalnina ſgs, apfweizinaja weekus garakā runā, peeminedams muhſu Deewa meerā duſofcho Kungu un Keiſaru Alekſanderu II. un norahdidams us Latweefchu dſihwes un buhſchanas gaifcho un tumſcho puſi. Gaifcho puſi eewehrrodams leeziņa, ka Latweefchi pehdejōs gaddis ir ſpehruschi kreetnus ſohlus us preekſchū ticklab laizigahs mantas, ka ari gara iſglihtibas un gaifmas finā. Ĝevehrodams tumſcho puſi, zeen, runatajs jautaja, waj kalpu kahrtia ir pahrlabojuſees, waj Latweefchu walodai ir eerahditas ſawas peenahzigahs teesibas ſkohlaſ, teefas un zitōs eestahdijumōs u. t. j. pr. Tad norahdija us gaidamahm reformahm, kas Latweefcheem un winu walodai dohs leelakas teesibas, bet ari peemineja, ka Latweefcheem zaur ſawu iſtureſchanohs ir jaapeerahda, ka ir deewsgan attihſtijuschees, isleetahf few un wiſai ſemei par labu tahaſ reformas, ko muhſu tagadejais Kungs un Keiſars Alekſanders III. ir nospreedis muhſu ſemei. — Beidſoht iſſauza weſelibas muhſu ſemes-tehwam un wiſi dſeedaja, muſikai ſpehlejoht, : „Deewš, fargi Keiſaru!“ Adwokats Groſswalda ſgs iſſauza augſtu laimi zeen. Widſemes gubernatora ſgam, kas par to pateizahs un wehleja beedribai labklahſchanohs. Tad daschi lungi iſſauza laimes gohda-weeſeem, gohda-beedreem un ziteem lungem. Pehz tam nolasija apfweizinachanas raktus un telegraſa finas, kas us ſchō deenu bij peſuhtitas gan no Widſemes un Kursemes, gan no daschahm pilfehtahm, kur miht Latweefchu tautas dehli. — Muſikai ſpehleja, galda dſeefmas atſlaneja un weſelibas uſdſehra. Ta aistezeja beedribas ſwehtku deena.

Rihga. Wahzu amatneezibas beedribai pagahjuſchā gadā bi-juſchi 4079 beedri, no kureem tikai $\frac{1}{4}$ data eſoht amatneeki. Pirm-deenās tikuschi notureti 24 preekſchlaſiſchanas wakari, un zetortdeenās — 29 jautajumu iſſlaidroſchanas wakari, kas kohpā no 6310 per-ſonahm bijuſchi apmekleti, jeb zaurmehrā — latris wakars no 217 personahm. — Preekſch Sarkandaugawas apdeguscheem, ka ſo-miteja tagad iſſludina, pawifam eenahzis 14 tuhſt. 318 rubl. 43 l. un bes tam 1 dukats un 10 Wahzu mahrlas. — Rihgas biskaps Filarets oħtrdeen, 23. Februari, pepeſchi nomiris. — Widſemes gubernators, barons Uegküll ſgs, 25. Februari aisbrauzis us Pe-terburgu. — Rihgas leelahs gildes kaufmani, ka „Ztga f. St. u. L.“ fino, nospreduſchi, weenreisigi dahwinah 65 tuhſt. rubl. preekſch Lutera baſnizas buhves Maſlawas Ahr-Rihga un 60 tuhſt. rublu preekſch baſnizas un mahzitaja iſtureſchanas. — Nakti us 3. Janvari, ka zeen, laſitajeem buhs atminams, Safulauka meschīnā atrada diwi neshehligi nogalinatu un aplaupitu wiħreſchu (Upmala un Schmidħena) lihkus. Wiſas pehtischanas pehz ſlepkaueem ilgu laiku paſika bes felmehm. Tagad nu ir iſdeweess ſadſiht laundaru peh-das. Weens no teem, kahds jauneklis, jau piñugi aſſinees par wai-nigu, un ari diwi ziti jau apzeetinati.

Sudraba medali, ar uſraſtu „par uſgihtib“ , Wiſaugſtaki dahwinati preekſch nefaschanas pee kaſla — dſimtam gohda-piſonam Bernhardam Gadilhe un Rihgas kaufmanam Iwanam Petrov, un preekſch nefaschanas us kruhts — Kahlamuiſhas pagasta lohzelkam Pehterim Mengel un Wez-Peebalgas pagasta lohzelkam Pehterim Kuħlis.

(Wids. gub. aw.)

No Dikteem. Jau pagahjuſchā gadā linu zena bij dauds ſe-maku krituſi, neka ta, falihdſinajoht agrakohs gadus, bij bijuſi. Pa-gahjuſchā gadā wehl par meescheem labi malſaja; turpretim meescheu zenas ſchogad, pret pehrnā gada zenu, ir lohti kritiſchas. Sluktas plaujas deht newar pahrdoht ruſus, kureem gan ir labas zenas, bet leelakai dalai tee wehl japhek, un ja to dahrguma deht nedara, tad ja-ehd tee pahrakaji meeschi, kureus wareja pahrdoht. — Nu zelahs jautajums, kur lai nem fainneeki naudu, ko renti un pirkſchanas-naudu malfahrt un zitas malſchanas fegt, kuras deenu no deenās waio-jahs? Zits zitu ſatekotees, gandrihs kātru reiſ waizā: kas buhs, ko daxihs, kur nemis naudu? — Zaur leelahm linu zena, kas agra-kos gadōs bij, ſemes wehrtiba un rentes lohti gahjuſchās augſtumā; tāpat gahjeju algas ta ir uſſkruhwetas, ka tihri brihnumis. Tad wa-reja ari malfahrt; bet ko nu? — Rentes-naudu fungi ne-atlaſch; dee-nestneeki negrib no ſawas algas neko maſinah; fainneekeem tihri poħſts. — Dſird, ka linu un ari meeschi, muhſu puſe weenigais naudas awots, nekad wairs taħda zena ne-eefſchoht. Ja ta pateeſiba, tad gan dach labs ſemes turejaj kritihs parahdōs, un — tee jau ari labi pa ſchēem diweem gadeem ir auguſchi. Ja ſchōhs diwu gadu parahdus gribetu nolihdſinah tħallakā gadā, tad naħlamā gadā uſ katra ſteebra ja-aug diwahm waħrpaħm; ari tad wehl zauri netiſs. —

Nu daudslahrt ta wehleschanahs teek isteikta, lai tee, kas par linu un meeschu zenahm wiau krischanas deht ko fina, buhtu til labprahrtig un zaur laikraksteem to isteiku. Kad dohmajams, to warenum sagai-dih no leelgruntinekeem, kuri plafchaki pafaulē esklahs, waj no kantoristu puses, kuri ar schihm prezehm us sweschni semi andele. Nak-stitajis tiz, ka dauds buhtu lohti pateizigi par schahdu finu un padohmu, un dasch labs waretu tilf isglahbts no pohts un bohja eeschanas.

Ia newilohs, tad dohmaju dsirdejis, ka linu zenas tadeht kritisches, ka tee tiluschi lohti samaitati no pahrdewejeem us daschadu wihs. — Wareja buht; bet zeru, ka tagad tas wairs nenoteek tahlā mehrā. Lini tagad teek dauds labaki isstrahdati, neka agrak. — Nak-stitajam reis gadijahs ar kahdu leelgruntineku runaht pahr scheem truh-kumeem. Tas issazija to padohmu, lai semneki fahkoht wairak par mohderneebu ruhpetees un ar fweestu tirgotees. Labs padohms! Bet ka to ahtrumā lai isdara? Waj tihrumus war tuhlt us reis pahrgrohsht un zitadi eedalih? Tas prasa wairak gadu, un kas notiks scho starpa? Tihrumu pahrgrohschanas pagehr naudu. To wareja weeglaki isdariht, kad zenas bij labakas. Bet tagad leelaka data sem-neku to ne-eespehj.

Pirmais seemas zelsch scho seemu pee mums radahs 5. Februari. Wezi laudis nepeemin schahdas seemas redsejuschi. „B.“

Lugashu kapfehktā peektdeen, 12. Februari, paglabaja tohs di-wus us Pehterburgas schofejas pee Nihgas nosistohs Tschoreneefchus. Weens no wineem bij 19 gadus wegs jauneklis, saldata dehls; ohtris apprezejees, ap 50 gadeem wegs wihrs. Treschais upuris esohf wehl Nihga, lasaretē. Pirms paglabaschanai lihki bij nolikti kapfehtas lihki-pagrabā. To deenu preesk paglabaschanas atradahs scho rindu rafstajis Lug. kapfehktā tanī brihdī, kad ta jaunekla tehws gri-beja redseht sawu no flepkaueem nosisto dehlu. Kad sahru atdarija, tehwa firds dīli eekarfahs wezaku mihestibā, un afaras straumehm tezeja pa waigeem. Galwu dehlas us augschu pazehlis, tas firsnigi nobutshoja atdsifschahs luhpas. Jauneklam kreisā galwas pušē pee denineem bij 2 zirwju zirteeni un tad pakausi leels zaurums, kas, ka dohmajams, bij zaur to zehlees, ka, nelaimigajam us preeskhu kri-hoht, flepkaue tam wehl ar zirwja peeti bij fitis. Nelaimigee ir Tschoromuischahs nohmneeli. Wezakais no teem atstahj seewu ar ne-pe-auguschu meitu, un tam, kas wehl gut Nihga lasaretē, ir seewa un 5 nepe-auguschu behrni. Wisi trihs ir Igaunu tautibas.

„B. B.“

Gulheres sawstarpigahs uguns-apdrohschinachanas beedribas statuti 14. Februari apstiprinati no eekfleetu ministerijas.

No Walkas. Walkas eemihnteekeem schini gadā malkas deht paredsams leelas ruhpes. Bitōs gados, kur pee branga seemas zela wareja no apkahrtnes peewest papilnam malkas, wehl tika no Lugashu malkas kantora lihds 3000 afu ispirkts. Bet schoseem, nedēs eewed pilfehtai no apkahrtnes, nedēs wed Lugaseeschi kantori. Wairak neka nedelu gan pastahweja puslihds labs seemas zelsch, bet tad semtureem maijadseja par fewi dohmaht, attahako feenu pahrwedoht un malku mahjas waijadisbai apgahdajoht, ta ka us pilfehtu nebij ko dohmaht. Iau rudenī, kad kantoris bij tuksch, fazejhahs preedes arschin-garas malkas afs pat pee dewini rubleem. Pahrdeweji us tirgus par malkas wesumiu, kur knapi $\frac{1}{3}$ afs atradahs, nekaunejahs pat 3 rubl. prahsht, kas pilfehteekeem malkas truhkuma deht ari griboht negriboht bij jamakfa. Bagatakee gan wareja bes ruhpem malkahs tahdu augstu zenu, bet ka lai to eespehj nabagakee pilfehtas eemihnteeeli — it ihpachhi schogad, kur deenischka maihte til dahrga un petnas pa leelakai datai nekahdas. — Gohtdam schē japeemia Lugashu pils ihpach-neeks, landrahts barons Wrangell, kas zaur sawu malkas kantori, pee Walkas, dara ne-isteizamu labumu schai pilfehtai. Jo kantori arschin-garas malkas afs malka: preechu 3 rubl., egli $2\frac{3}{4}$ rubl. un behrsu 4 rubl. Kad kantori malka wairs naw dabujama, tad pilfehtā zena fazelahs til dahrga, ka to pat leelakas pilfehtas neredschis. Ta tad Lugashu malkas kantoris no leelu leela labuma, ihpachhi preesk na-badfigaekem eedsihwotajeem. Tamdeht lohti janoscheklo, ka schoseem, seemas zela truhkuma deht, kantoris newar apgahdatees malkas, kas tohp westa is purwahnahm weetahm un tahtu, pat ajs Gaujas.

„B. B.“

No Djerowas fino ta: Par muhsu apgabalu brihnū masakas plohfahs. Dauds mahjās pee-auguschu un behrni isslimo. Miruschi naw neweens wehl. Lihds Janvara beigahm pee mums ari nekahda fneega nebij, ta ka ar rateem bij jabrauz; bet Februari faktita beesa kahrtta fneega.

Odesā nakti us 16. Februari useeta fleepena grahmatu-druka-tawa, pee kam 6 personas apzeetinatas; to starpa weena 17 gadus weza meitene.

No ahrsemehm.

Wahzija. Stetinas bahnuji Berlinē ne sen notizis ehrmohts sprahdseens. Kahds agents, wahrdā Baders, bij nodewis bahnuji daschahs lahdas ar prezi, kas bij deewsgan dahrgi apdrohschinatas pret nelaimes atgadijumeem. Kahdas stundas wehlak notizis stipris sprahdseens, no kura ari iszehlees uguns-grehks, kas beidoht tizis apdsehsts. Zaur ismekleschanu nu ir isdabuhts, ka Baderam minetās lahdēs nebijis nekahdu dahrgu pretschu, un ka tas weenā lahdē bij eelzis tā faulko elles-mashini, kas pehz finama laika pati no fewis sprahgst walam. Baders zaur to dohmajis zelā isphohtih pretschu-wagonu, bes ka waretu peerahdiht, zaur ko tas notizis, un tad pagehreht no apdrohschinachanas beedribas nolihgto apdrohschinachanas-naudu. — Baders laimigi tizis no polizejas faktets un ne-isbehgs no pel-nitā sohda.

Sweedrija. Lehninsch ar sawu familiju tagad usturahs Norwegijas galwas-pilfehtā Kristjanijā. Lehninsch zaur ilgaku usture-schanahs grib wairak sadraudsetees ar Norvegeescheem, kuru pulka schim brihscham Lehnina trohniem dauds pretineku. Lai schai draudī-bai turpmak buhtu wehl stipraks pamats, Lehninsch nodohmajoht eezelt sawu dehlu, krohna-prinzi, par Norwegijas vihze-lehninu.

Anglija. Lehninenes usbruzejs, Mak-Lins wahrdā, esohf jau bijis trafo namā. Wina fotografija tikuji nosuhtita Welsas trafo nama direktorim, jo no Mak-Lins radeem bij usdohts, ka usbruzejs esohf bijis schai namā, un direktors apstiprinjis, ka Mak-Lins fabi-jis wina namā weselu gadu, un tizis islaists pagahjuschi gada Julija mehnesi. Ahrsteem toveis lizees, ka Mak-Lins buhtu isahrstehts. — Par Mak-Lins familiju sino, ka ta esohf it gohdiga. Wina wezaki miruschi. Wina tehws bijis kahdas johku-awises isdeweis.

Austrija. Austreeschku tautas-weetneku fapulze tagad nodarbo-jahs ar zelschanas-likuma reformu. Ministerija eesneegusi preesklikumu, lai paplašchinatu balsu teesibu, ta ka turpmak pee tautas-weetneku zelschanahm buhtu balsi fatram, kas malka wišmasat 5 gulshus nodohschanu. — Bosnijas un Herzegovinas leetā pehz Anglu awischu finahm gaidams fwarigs fohlis. Gladstona ministerija nodohmajoht drihsumā greestees pee leelwalstihm ar preesklikumu, fapulzetes us longresi un nospreest, kas buhtu darams preesk meera un kahrtibas nodibinaschanas minetā semēs. — Pressburger Zeitungai“ sino is Ljano pilfehtas (Deenvidus-Dalmazija), ka tur apzeetinahs kahds wihrs, kas fajzees par Michailu Trofnijschku un isdeweis par Kreewu awises „Golos“ sinotaju. Bet zaur ismekleschanu peerahdihts, ka apzeetinātā ihstais wahrdā ir Pehteris Kawrilowitschs, un ka tas ne-esohf Kreews, bet Serbis, kas issuhtihis no kahdas Serbu komitejas Belgradā, spert kahdas fohlus preesk Schawu dumpja leetas. Kawrilowitschs esohf 13. (25.) Februari Ljano pilfehtā noschauts pehz Austreeschku kara-tecas spreediuma.

Franzija. Presidents Grewi ne sen dabujis wehstuli, kura tam sinoga, ka tas drihsumā tikkohit nonahwehts. Wehstules rakstajis esohf atrasts un fanemts zeeti. — Parisē eedsihwotaju skaitis bei-dsamajos peezjōs gaddos pawairojees tikai par 389 tuhst. personahm. — Spresch, ka tas esohf lohti mas.

Italija. Rohmas eedsihwotaju skaitis pehz lauschi skaitishanas 13. (25.) Dezemberi p. g. ir — 304 tuhst. 402. Ta tad pehdejōs 10 gaddos pawairojees par 55 tuhst. 983 dwehselehm.

Greekija. Lehninsch slimibas deht wehl naw warejis eezelt jaunu ministeriju, un tamdeht usaizinajis Komundurofa ministeriju, kas schinis deenās atkahpahs no amata, schim brihscham wehl west sawus darbus tahtat.

Serbija. Firsts Milans schinis deenās issaukts par Serbijas Lehninu, un kara-spehks jaunajam Lehninam no jauna svehrejis usti-zibas svehrestu.

Wisjaunakahs finas.

Keisara Majestetes dīsimshanas-deenā, peektdeen, 26. Februari, Gatschinā usbrauza wisi ministeri, generali un augste amata-wibri. Keisariskahs familijas lohzelki wisi eeradahs. Pebz tam bij brokfasis preesk 500 personahm. Bakarā bij familijas meelast. Pilfehta mirdseja svehtsu trahschumā. — Preesk semneku teesu reformas Baltijas gubernās 1879. gadā Pehterburgā bij eezelta ihpachha komisija — pa preeskhu sem senatora barona A. v. Stackelberga un tad sem senatora A. Knieriema wadischanas. Komisija wispirms fastahdija

projektu, pēhž kura tad wehlak wiss likums buhtu fmalkaf ja-issstrahdā. Schis projektis tagad nodrukāts „Waldibas Wehstnesi“. Projektis fāstahw: 1) is likuma par aprīaka-preefscheekeem; 2) is pagasta-teesu likuma, un 3) is nosazījumeem par šo abu likumu eewešanu. — Eksams šo projektu nodobhs pilnigakai issstrahdaschanai, to eepreefschausrskatīhs walsts-padohmē; bet šo jaurskatischana notiffschoht ne agrak lā pēhž senatora Manafeina rewijsas pabeigschanas. — Pehterburgā ir atwehlehts buhweht Turku basnizu. — Kara-kugu wirskomandeeris, leelīsts Aleksejs Alekandrowitschs, eezelts par wihe-admiralu. — Kreewu suhtnim pēe Serbijas Ļehnina ir usdohts, minetam Ļehninanm wehleht laimes Keisara Alekandera wahrdā un apleezināt, ka Kreewija eeskata Serbiju par Ļehnina walsti. — Senatoru rewijsja, pēhž tam, kad buhs nobeigta Kursemē un Widsemē, lā „Now. Brem.“ siao, notiffschoht ari Igaunijā. — Opotškas polizejai (Pleskawas gubernā) ir isdewees fakert blehshus, kas taišjuſchi pakal 25-rubl. gabalus. — Meera-teesu likumi Igaunu walodā jau gandrihs pawifam ir gatawi un teekoht druskati. Mahzitajs Herts, kas tulkojumu apgahdā, iſteizis, ka us Leeldeenaahr laikam buhfschoht pawifam gatawē. — Lehrpatas mahzibas-apgabala furators, senators barons Stackelbergs, 27. Februāri atbrauzis Rīhgā. — Daugawā ledus fahla eet peektdeen, 26. Februāri. — Kuldīgas semkohpibas beedriba, gribedama weizinaht semkohpibas istrikofschanas, nospreeduši, Junija mehnēsi ūch. g. isrihkoht islohseschānu — ar 6 winnesteem, fastahwoſcheem: kumēlā, Angleru bulliti, arklā, jahjamōs eemaultiņš un semkohpibas rihlā. Vohschu pawifam buhfschoht 300 un satra maksaschoht 1 rubli. — Nupat dabuta atkauja atwehrt Kuldīgas pilſehtas-banku. — Bairijas Ļehninsch, lā „Now. Brem.“ dīrdejusi, pawaſārā apmelleschoht Pehterburu. — Tautas-apgaismoschanas ministra palihgs, geheimrahts P. A. Marlowš, 1. Meržā atbrauzis Rīhgā.

Pechterburgā, 1. Meržā. Schodeen pee 5-proz. eeksfelgahs preh-miju-aifleenaas 32. islohseschanas leelakee winnesti frituschi us schahdeem nummureem:

200,000	rubl.	uſ	Nr.	7201—17.
75,000	"	"		1501—34.
40,000	"	"		19973—4.
25,000	"	"		2504—49.

3 winnesti à 10000 rubl. us №№. 4173—2, 9057—47, 7995—16.
5 winnesti à 8000 rubl. us №№. 266—4, 1190—26, 15887—
33, 8495—7, 15817—11.

8 winnests à 5000 rubl. uj №№. 8226—41, 18854—5, 1817—11, 19187—5, 14541—9, 19232—20, 12148—11, 18868—49.

20 winnisti à 1000 rubl. us №№. 9261—8, 5807—23, 4179—32,
5419—11, 103—46, 17319—17, 5178—36, 18708—1, 1775—25,
8058—1, 9405—30, 19622—10, 8878—10, 2924—32, 14947—40,
13103—9, 16690—44, 5004—29, 1255—37, 8457—24.

Bars un dreijmanis.

(Latvissi no Mas-Sihlu ūaimneela.)

(Beigum's.)

"Welten-needre" bij Zaram ari turpmak leels palihgs pret flin-
keem un nerahtnigeem walsts deendereem, un fas weenreis ar "Welteni"
bij nahzis darifchanā, tas ohtrreis no tahs laizijahs, kā no uguns,
un Zara pawehles us mata ispildija. Zars pameeloja ne ween masus
ar fawu "Welteni", bet ari leeli, kad kahdas masas noseedsibas bij
padarijuschi, eepasinahs ar Pehtera Leelaja "Welteni".

Ari kahds grafs Duwers dabuja „Weltene“ gahrdumu fme-
keht, kas bij Pehterburgas generalpolizmeisteris. Tas notika fchä:
Kahdu deenu Zars un Duwers brauza gar Moikaka kanahli us leiju un
nahza pee kahda tilta, pahr kuru bij nedrohfcha pahreeschana, bet
pahrbraufchana wehl nedrohfchaka, jo tilts bij nobruhkehts un ne-
stipris. Zars tuhlit lila atfaukt amatneekus un darba-saudis un tilts
tapa-fataisichts, tamehrt Zars tur kawejahs. Bet nu ari Duwers da-
buja redseht un just, ka „Weltene“ proht brangi danzoht, no Pehtera
stiprahm rohlahm wadita. Kad Duwers bij kahdus siteenus ar needri
dabujis, tad luhsahs peedohfchanas un apfohlijahs, turpmak jo la-
baki uspafeht. Zars bij wihrs, kas prata dusmas waldiht, un galwu
palohzijis fazija, it ka nelkas nebuhtu notizis: „Brahli, ir jaw labi!
Wari atkal eekahpt.“ Abi eefchdahs atkal ratös un aissbrauza.

Gadi nahza un aissgahja. Pehteris Leelaïs tapa wezaks; peedsihwoja daschas behdigas stundas, ta pee walsts waldischanas, ka pee fawas familijas, bet wina duhschigà daba nerendejahs. Wiss-wairak behdas winam darija wina dehla nahwe. Winsch kahdu laiku nemas us plazi nerahdijahs un ari preeksch fawas laulatahs draudsenes bij paslehpees. Firstam Dolgorukim, kam winsch wisu ustizeja, isdewahs zaur fawu ismanibu winu peerunah, atkal wadiht waldibas grohschus.

Tanī deenā, kad Zors atkal pirmo reis usnehma walts fehde-
fchanu, tika winam peemeldehts kahds amatneeks, kas fawā darbā
waroht strahdaht brihnuma leetas. Tahdu wiħru Pehteris bij gataws
tuħlit redseht. Uj eenahzeju Pehteris azis usmetis tuħlit pasina mums

jau sinamo Mikeliti Kornarowu. Bet Mikelitis bij isaudsis par pilnigu Mikeli. Zars preezigi fauza:

„Kas tas! Mikeli! Tu atkal esi pahrnahjis?“ un ūneedsa Mikeli mõõdu. Mikelis atbildeja:

"Ja, auguste Majestete, es zitadi newareju! Gribēju atkal mīhlo
Pehterburgu redseht."

"To jau gan war dohmaht," Zars atbildeja ſmihnedams. "Kapehz Tu nenhzi ahtraki uſ Pehterburgu? Waj Tu nesinaji, ka Tew jau ſen biju peedewis?"

„To gan sinaju, bet tik weegli nenaħħaż-żabs atstāht jauno meisteri, kas man bij ħohti labs; man għaż-żejt tan-jaunā weet-ħohti labi. Kad mani nebuħtu weenmehr mohżiżi fu il-għoċċa pejz Pehterburgas, tad-es ari nebuħtu pahnrnha is-ġiġid.“

„Bet ko nu Tu eesahksi? Waj Tu gribi atkal kā dreijmanis strahdahit jo tſchalli manā dreijmana darba-īstabā, jeb —?“

"To wairs nè, augustà Majestete. Es eßmu pilnigi ismähzijees glahsneeka amatu un to gribu us preefchu strahdaht. Tadeht eßmu nahzis luhgt, ka Juhs, augustà Majestete, man dohtu to glahsneeka meetu pec pils, jo merqis Klobesowitzsch ir miris."

"Bezaïs Isobelowitschs ir miris un pehz wina weetas ir peemel-dejusfchees jau dauds. Man waijadsetu redseht kahdu gabalu no Tawa darba, eekams Tew waru to weetu wehleht un ne ziteem. Es arween esmu dohmajis, ka naw dauds ko zereht, kad no weena amata dohdahs ohtrâ."

„Augsta Majestete, Juhs ari mahzijatees kuga buhwi un esat
pehz tam tapuschi par kreetnu dreijmana-meistri.“

„Tas ir teesa! Bet tomehr tas ir weens. Kuga buhwmeisterra un dreijmanra amati ir, ta fakoht, radineekti. Man ir jaleek taisiht weens widus lohgs zeetoksfchna basnizâ. — Mikl! Waj Tu efi redsejîs manu frohha-lukturi, ko patâs ween efmu taisiijis?“

Mikelis atbildeja ar ihšu „nē”, jo winſch duſmojahs, ka Zars nedohd winam tublit weetu par pils glahsneeku.

Zars bij dohmās. Winsch bij no fenejā mahzelka zerejis par sawu gruhto darbu kahdu spreediumu, bet schis nu waj nemas nebij lukturi gribejis redseht, jeb nebij redsejis. Kad nu mahzelis neka nefazija par luktura skaitumu, ko wiſi bij uſteikuschi, tad Pehteris fazija:

„Nu, pär to ari nelaas nekaish, ka Tu manu darbu ne-esi redsejis. Pee tam paleek: es gribu weenu puš-apalu widus lohgu zetofschna basnijā is daschadas glahses un us trijahm dalaahm. Rahdus gresnumus juhs taiseet, ir man weena alga, un kas to labako darbu buhs strahdajis, tas taps pils glahsneeks. Tä paleek!“

Mikelis atwadijahs. Par zelu eijoht Mikelis few mahlejahs garâ preefchâ, kahdam tam lohgam waijadsetu buht, lai labaks un sklaistals neweenam nebuhtu; bet tomehr winam negribeja labi isdoh-tees. Winsch gan bij ismazijees par kreetnu glahsneeka-meisteri, bet par glahsneeka skunstneeku winsch tomehr wehl nebij. Tani paſchâ deenâ winam lohga leelums tika peefuhtihts un finams darihts, lihds kahdam laikam lohgam jahubst qatavam.

Deenas aufa un noreeteja; Mikelis studeereja un studeereja, kà lohgu taisht; bet kà newareja, tà newareja neka eefahkt un beigt. Sawu krabjuminu wijsch bij jau wijsu islaidis un wehl eetaifjis pee sawas nama ihpafchneezes parahdus. Ut behdahm mohzidamees wijsch tà wehl fehdeja, kad deena bij flaht un lohgs janefs Zaram un leetas-prateju komifijai lukt preekschâ. Tè durvis atwehrabs un tahnbs den-tschijs, no Zara fuhtihts, eenahza pee wina. Tas fazija: „Tew waijaga nahkt tuhlit Zara preekschâ!“

"Labi, es eeschu!" winsch atbildeja dentschikam un fewi rūnaja: "Las wezais gan man pahrmetihs un daschadi issohbohs, kad ne-esmu to lohgu pataifisjis, bet — fliktaki jau man newar eet, kā man libds fchim ir gahjis; es pasihstu to wezo, — gan jau buhs labi."

Winsch tika eewests sahlē, kur, isnaemoht Pehteri un wina wezo meisteri Nartowu, takheeretaju jeb spreedeju komisijas fungi bij sapulzejuschees. Mikelim tuhlit krita ažis trihs lohgi, kas tur preefsch apspreefchanas bij nolikti, un winsch dohmaja: „žil labi, ka es to lohgu netaisiju, jo mans darbs buhtu ka naiks pret deenu, jeb ka teewa tauku svezite pret resnu waska svezi.“

Zars fazijs uš Mikeli: „Dſirdi, Mikel! Tu eſi ſlinks bijiš! Tawa taisīta needre man arween ir bijuſi leels valiħgs, bet es nedoh-maju, ka Lew buhs janahk kahdu reis ar minu tuwā draudsibā. Bet kur Lews loħgs?“ Mikelit is ſtaħweja baiju pilns. Zars purinaja galwu un atkal fazijs: „Gaiſa loħgu Tu eſi taisiſijs! Pils glahsneeka weetu nedabuſi. Kad Tu buhtu dreijkambari gahjiſ un strahdajis,

tad Tew kahdu weetu buhtu dewis. Bet nu ari ar to ir pagalam. Tew tik waru doht to weenigo padohmu: paleez jo prohjam par glahsneeku un peeluhko, kā Tu vari istift. Turpmak, kad zik-nezik buhschu par Tewi pahrlezzinajees, tad Tew kahdu darba erikti dohfschu, un kad nu ir nospreests, ka wezajam Niklasim Groschlowizim jatohp par pils glahsneeku, tad Tew japeze wina wezakā meita. Diwi simts rublu es Tew dohfschu preeskch eefahluma. Ar to Tu vari puhslees us preekschu. Kad Tu labi uswedees un sawā amata wairak eepuhlejees — eemahzees, tad war reis notift, ka Tu vari sawā feewas-tehwa weetu pehz wina mirschanas dabuht, — bet kad buhsu kuhtris, tad no tam newar nekas notift. Pats buhsu wainigs, ja Tew ne-eetu labi. Nu Tu vari eet."

Mikelis aifgahja it behdig. Azis winam mirdseja asaras. Winsch dohmaja Zaram dusmoht, bet ahtri pahrlezzinajahs, ka pats pee tam wainigs, kad tā ir gahjis. Winsch ari atsina, ka Zara par winu ruhpejahs un tamdeht fahka flawehl Deewu un Zara lab-prahstib. Kaut gan winam bij gruhti lohst tanī skahbā abholā, tas ir: prezeht Groschlowiza wezako, lohti nesmuko meitu, tomehr ir scho winsch pazeetigi darija un tapa laimigs laulahts wihrs un netapa wairs ne no Zara, ne ari no ziteem faults par Mikeliti, bet par Mikeli Kornarowu. Winsch pateesi lohti puhlejahs un tapa sawā glahsneeka amata kreetnis skunstneeks, ko wisi gohdaja un zeenia. Winsch daudstreis mehds sajih: „Es ari Wologdā wareju palikt, bet Pehterbargai bij vahr manim leelaka wara.“

Pehz sawā feewas-tehwa nahwes winsch dabuja pils glahsneeka weetu un bij lohti laimigs, — kusā garā pateikdamees sawam mihsotam Zaram, kas ar sawu gudro prahstu par wina nahkotni tā bij gahdajis.

No schi stahsta atwadidamees, mehs waram is wina nemtees schahdas mahzibas:

1) Mums nebuhs ar saweem waldinekeem johloht, bet teem weenumehr paklausht;

2) kad mehs sawai waldibai esam noseeguschees, lai ejam un to noluhdsam, apnemdamees labotees, un

3) kaut gan mums daschreis ko dariht nahkahs lohti gruhti, tad lai esam pazeetigi, — panesam kusā garā wihsas nepatikshanas, us tam pałaudamees, ka: Deews labi darihs, ko daridams.

Kā Latweeschi dsihwo Djerowā, Nowgorodas gubernā.

Zeru, ka zeen. lasitaji zaur laikraksteem dauds-mas ar muhsu pusi jau buhs eepasiuschees; tapehz ari zeru, ka ir schoreis nebuhs nemihki no muhsu, kā sawu tauteeschu puses, un ihpaschi no muhsu eelschlikahs fadsihws ko dsiedeht. Latweeschi dsihwo scheit jau no 17. gada, un kā kuri: ziti dsihwo it labi un ari it labi ir eedsihwojchees; ziti dsihwo ari deewsgan nabadsibā. Seme pa labai dalai pee mums naw nekahda teizama. Ta ari ir ta weeniga waina, kadehk daschi war mas tikk us preekschu. Tas leelakais fluktums ir nahzis zaur meschu degschana. Gandrihs ikkatru gadu scheit meschi deg. Lihds ar fohku ißdegfchanu ari wihsa labā seme lihds pat mahlam ir isdegusi, tā ka pa labai dalai muhsu platzhi it tukfnigi isskatahs. Redsam apdegusches un gar semi sagahsfchobhs kohkus un tukfchus platzhus ar farlanu fuhnu apsehlusches. Us upes kraujeem un lihtschos ir ta labakā seme; tē ari naw til dauds isdedsis. Weetahm ari itin laba seme, tā ka ar augleem it pilnigi war buht ar meeru, ja ween tikk seema dauds-mas ir isdewiga, un agrahs, kā ari wehlahs nałts-salnas muhs ne-apmekle, kas beeschi ween noteekahs. Pawifam labaki isdohdahs pee mums ruds un ausas. Tab mescchi, un lihdsig teem kartufeli un sfrnisch, t. i. ja salnas tohs nenomaita. Kweeschi pee mums ne-isdohdahs, un tapehz tee ari gandrihs netohp fehti. Us scheem upju un cetele kraujeem, kā ari lihtschos (kuru wairak pee mums atrohdahs) ir Latweeschi sawus lauzinus eetaisiuschi un ehkas usbuhschies. Dsihwojamahs ehkas naw pee Latweescheem fahdschās, kā pee Kreeweem, bet pa weenai, katram kolonistam sawā plazī; ar wahrdi fakoh, wihs un wihsa faimneebza tāpat kā Widsemē un Kursemē. Chkas pirmee eenahzeji bij kaut kā fakrahwschi: neruhmigas, semas un masas, ar lubu jumteem un bes fkrusteneem; fakrhnes ari kaut kā ar mahleem un ar akmenem fahmetfchi; fakrhnes fildija wairak gaisu, nekā istabu. Ne reti ari wisi mahju lohpini tanī masajā ruhmitē — istabinā — atrada pajumtu. To gan latris zeen. lasitajs warehs maniht, kahdi preeki un kahdas behdas pirmeem eenahzejeem scheit it bijfchi. Pat wehl tagad pee ziteem Latweescheem (zitā puse)

efmu redsejis dsihwojamo ehku pa leelakai dalai semē eeruchinatu; lohdsini kā pirtij un jumti ar skuijahn un scho-to fahsti, un pat wehl kahdi tschetschahji tur peemahjo. Bet — pa leelakai dakai — tagad Latweeschi, no pirmeem gruhtumeem atpuhtuschees un eedsihwodamees, fahk ustaishi smukas ehzinās ar kreetneem fkrusteneem, falmu jumteem un keegelu krabsnehm. Muhsu Djerowā Latweeschi fawas semes lohpiiski (въ общемъ) ir uj grunti eepirkfchi, zaur-zaurim 5 rubl. par defetinu. Bet semes neweenadibas deht to sawā starpā paschi ir takfeerejuschi, tā ka tagad zitam dahrgaka un zitam lehtaka par 5 rubl. isnahf us defetinu. Seme, kā jau mineju, pee mums ir daschada: mahla un smilts seme, akminaina un struhgaina. Meschu pee mums (Latweeschi peederumā) ir deewsgan, tā ka bes paschi bruhla daudsi wehl ik gadus pahrdohd. Ar malku pee mums (Kreewijā) wis-pahrigi tohp leelisika andele dsihta, zaur ko muhsu rohkpelnī pa leelakai dakai sawu usturu un deenischku maissi ponahf. Seemā malka tohp fazirsta, pawasarās upē gahsta un lihds finamai weetai nolaista; tad tur iswilkta, fagatawota un tad barkās lahdetu un us Pehterbargu dsihta. Apfes malka nestahw pee mums nekahda wehrtibā. Apfes stahw meschōs simteem gadus wezas, famehr wehjch tahs isgahsch un nolausa un tā tur sapuhst. Ar malku pee mums tā ir: „kad vele peehdusi, tad milti ruhkti“. Lai gan deewsgan seemelös, tomehr no stahdu un augu walsts wihs fchē atrohdahs; tikai kahdas pukites, kā besdeligu aztinas un gailenes, isnemoht. No putneem nereds scheit stahkus un kihwites. Luhkojotes paschi us fewim, tad, wispahrigi nemoht, muhsu Latweeschi sawu ahrigo, kā ari eeksfkligo truhfumu wisnotak jau ir seguschi. Mums ir skohla, luhgschanas-nams un diwi kapsehtas. Skohlotajs ispilda skohlas un basnizas darbu, kā ari lihkus pawada us kapeem. Laudis turahs wihs pee muhsu tizibas eestahdehm; tikai kahdi apgehrbā pehz Kreewu mohdes isnefahs. Latweeschi ar saweem (Kreewu) kaimineem dsihwo scheit lohti draudfigi. Ja pee Latweescheem ir kur kahfas jeb ziti kahdi preeki, tad Kreewi bes eeluhgschanas tur erohdahs. To paschi ari dara muhsu Latweeschi, no wineem eesfahidamees. Kreewu leelakā zeena ir: pihragi, brand-wihns, kahposti, skahbi gurki un fehnēs. Kahpostus wini tā eetaifa: Lapas, kahdas dahrā atrohnahs, — kahlu, kahpostu u. t. pr., — wini nogresch, fakapā un tad traufā eetaifa ar waijadfigo fahli u. t. pr. Ar fehnehm wini tāpat dara: Tahs, kā no mescha nefs, faber aufstā uhdēni, nomehrzē un tuhdat eefahla. Tahrpi wineem naw nekahda leels reebums: „Tee wairs naw dsihwi“. Dauds ko par wina eerafschahm buhtu sajih: bet schoreis lai peeteek. Latweeschi, kas to naw raduschi, newar wina ehdeenus eedohmatees. Tā tad starp abahm tautahm pee mums ir laba fatikshanas. Bet lai nu gan mums ir sawa istifschana, lai gan esam grunteeki, lai gan dsihwojam ar saweem (Kreewu) kaimineem meerā un labā fatikshana, tomehr deemschahs sawā starpā mas labuma juhtam; jo muhsu starpā truhfist tagad meera un weenprahibas, kas pirmōs gruhtōs laikos til jauki waldijs, un tadeht ari newaram dauds leetas, kas pagastinam nahktu par labu, weenotees un tilt pee gala-mehrka. Wahjakeem no stiprakeem tohp lohti pahri darihts un wina schehlofchanahs netohp dauds eewehtotas. Dascham nabaga wiham gut fuhdsibas no 3 lihds 4 gadi, bes kā tahs taptu eewehtotas, jebzhu pehz tahn tohp pakaf meflehts un prahfhts. Wihs schahda un tahda nebuhschana un nekahrtiba, kas muhs apgruh-tina un skumdina, nahk weenigi no muhsu pagasta amata-wihru — ihpaschi pagasta-wezakā amata nokohpschanas. Zik es sinu, tad wihsu ißklatris pagasts gahdā par saweem nabageem, lai tee etu masumā; bet muhsu pagastina wezakē wehl sawus laudis tihfham par nabegeem dara, teem lauzinus — kā to ihpaschumu un maišes flehti — atnemdamī un ziteem peedalidami, kā wairs teem nekas zits ne-atleek, kā par Kreewu fahdschahm eet nabagōs. Schis notikums leezina, zik muhsu Latweeschi brahli sawus tauteefchus fchē apgruh-tina, ko gribu saweem zeen. lasitajeem fchē pasneeg: Weenam Djerowneekam bij smukas meschinsch pee paschahm mahjahn, fakoh, pee nama durwihm, sawā ihpaschumā; to winsch kā sawu dahrsu andsinaja, kohpa un no meschu degfchanahm issfargaja, ja, kohkus taupidams taupija. Tur no-eet 1. Februari — schogad — pagasta-wezakais ar ziteem pagasta laudihm un eerahda, bes kahdas prahfchanas un atwehles, wineem tur zirft. Saimneeks, kam tas meschinsch peeder, iseet, grib ko runaht un tur ko eewehtoht, bet tohp ar draudefchanahm fanemts un no kahda wiham kā apfweizinahts, kā knapi warejis us mahjahn pahreet. (Dakteris winu ir ismeklejīs). Wineem dauds ziteem labeem mescheem bij zauri jabrauz. Bet pee schi masakā brahla atdurahs un wehl paschi pessit-llaht. Kad kahdas leetas war notift, tad naw ko brihntees, kā muhsu Djerowā Latweeschi starpā truhfist meera, weenprah-

tibas un mihlestibas, un ka newaram nekad fawus eefahltohs zentenus preefsch paſchu labklahſchanahs west galā. Pee mums teefham peepildahs tas wahrds: „Meers haro, bet nemeers pohts”, un „eekſchlags nemeers fatrihzina wiſus pamatus”. Lai Deewes mums dohd us preefschu jo uszichtigus preefschneekus, kas fawu amatu gohdam apkohpj, ta ka waretum us preefschu labakas finas no muhſu puſes paſneegt un ne wiſ, ka tagad. To luhds un wehlahs dauds Djerowneeku wahrda.

Reinholza Janis.

Peesihmejums no redakcijas puſes. Mums deemſchel naw paſhstamas muhſu tauteefschu buhſchanas tahlumā; tamdeht zeen. ſnotajs pats atbild par fawu rakstu.

Rahds johzinſch.

Latweefchi lohti mihle johzinus. Pastahſtisim tamdeht zeen. Laſitajeem kahdu johzinu, kas kahdam gekim ir iffpruzis: Rahds tautas dehls (laikam gan warens tauteetis, jo tikai wareni wihi ſpehj paſtrahdah tahnus warenus darbus) mums peefuhtija kahdu rakstu, kas ſhmejahs us zetofchanu zaur meschorau ſemehm. Zelotajs nahzis pee kahdas meschorou vilſehtas Agiras (ohtradi laſoht iſnahk: Riga). No turenes reiſojis us ehſeleem us Emesrukas (t. i. Kurſemes) galwas-pilſehtu Awagleju (t. i. Talgau, ohtradi laſoht). Tur waldijis Lehninſch Snietsneleib (ohtradi laſoht: Bielensteins). Trihs pawadoni, tirgotaji Sirkhid, Schniſlak un Srebew wiau us tureni paſwadijufchi. Tahs ſemes elka-deewenei upurejufchi zilweku. Deewenei bijis wahrds Sesiwa Uſcheewtal (ohtradi laſoht iſnahk: Latweefchu Amiſes). Schihs deewenes ſwehtumu fargajis un dſehrīs zilweku aſinis — deewenes augſtakais preesteris Ediew (ohtradi laſoht iſnahk — Weide). Ari zelotajs dſehrīs zilweku aſinis. Galā zelotajs behgdamis eebehdsis meschā, jo bijis bail no „Lehnina Snietsneleib” un „augſtakais preesteris Ediew”. — Kad zelotajs, jeb ſazifim labak tas kreetnais (?) tauteetis, kas muhſ ar fawu teizamo rakstu apbalwojis, bij wehl ko paſtahſtisim par noschehlojamo meschorau dſihwi, tad wiſch beidſoht rakſta, ta praſidams: „Waj tas muhſ ſkubinah ne-ſkubina pee ſwehta miſiones darba, ka unzik mehs katri ſpehjam? Lai gan ſhim ſwehtam darbam un muhſu Peſtitaja pawehlei pat muhſu deewabihjigā tauta daschi geki ſahkuſchi klaiji preti runaht, tad tomehr mehs, zeen. laſitaji, teem nellaufsim; bet liksim wehl turpmak ari fawas ahtawas us ſwehta miſiones altaxa un pa-lijdſefim zaur to no fawas puſes ari nabageem noſch ebojameem paganeem Kristus gaifmu apgahdah.”

Gefahkumā mehs bijahm nodohmajufchi wiſu to gaxo rakstu paſneegt ikkatram zeen. laſitajam, lai reds, kahds padohmiasch un kahds gars rohnahs dascha wihra galwinā, bet ne-efam to darijufchi us daudſkahrtigahm wehlefchanahm.

Deewene Sesiwa Uſcheewtal”, „Lehninſch Snietsneleib” un „augſtakais preesteris Ediew” gahrdi paſmejahs, redſedami mineto „zelotaju” ar ſawem pawadoneem us ehſeleem ſchmauzam meschā eekſchā. Tur lai wiſch ari paleek, nepaſihts no gohdigahs Latweefchu tautas, jo tur ir wiſa ihſtā weeta. — Zilweku aſinis tas zeen. kungs jeb „zelotajs” gan nebuhs dſehrīs, bet iſſuhzis pats fawu gohdu, muhſu un zitu preefschā palikdams kaunā. — Tik tahtu eetu „zelotaja” ne wiſai peeklahjigais johzinſch!

Bet gruhti ir janopuhſchahs kahdeem gohdigam zilwekam par to, ka minetais kungs fawas negehlibas ſapin kohpā ar „ſwehto miſiones darbu”, ar muhſu Kunga un „Peſtitaja pawehli”, ar muhſu „deewabihjigā taui” un ar „Kristus gaifmu”.

Mehs gribejahm zeen. laſitajeem dariht ſinamu, ar kahdeem wiſreem mums jaſateckahs fawā zetā.

No Palsmanes, Widjemiē.

Rahlen leelkungi, kas wairak neka 80 gadus pahr Palsmani waldijufchi, wiſi ir bijuſchi laipnigi un labi fungi. Freilene Pauline von Rahlen ir no ſcheem fungem ta pehdigā. Wina pahrdewa preefsch kahdeem deſmits gadeem mahjas ſawas walſts ſaimneekem, dahlderi par mehrenu zenu rehlinadama, wina ſchlukoja 16 dahlderi leelu mahju preefsch weenah ſawas walſts ſkohlas un atlaidia 10 rubl. no dahldera, t. i. 300 rubl. f. no oħras mahjas pirkſchanas kapitala. Schi mahja bij Palsmaneefcheem jaſehrk preefsch oħras ſkohlas. Pee ſchahs ſkohlas-mahjas uſbuhwefchanas wina dewa par weli wiſu kohka- un akminu materialu un ir ari apſohlijufi, to doht preefsch

oħras wehl buhwejamas Leijas pagasta ſkohlas. Pee wiſahm draudses waijadsbahm un ifdohſchanahm wina ir leelu palthdsibu ſneeguſi u. t. j. pr. Tapebz gan ir faprohtams, ka Palsmaneefchi ſcho fawu dſimtu freileni gauschi mihlo un teem bij iſgahjuſchā waſarā leels preefs dſirdoht, ka wina laulibā eedohſchotees ar fawu radineeku Rudolf von Baehr ļgu. Jaunais pahris tika baſnizā laulahts. Leels lauſchu pulks bij tur ſapulzejees. Maħzitajis pebz beigta laulafchanas apſweizinaja jauno pahri ari Latweefchu walodā, wiueem draudses wahrdā laimes wehlefchanu iſſazidams. Palsmanes walſts preefschneeki bij ari jauno pahri mahjā apſweizinajufchi, wiueem paſneegdami dahrug ſudraba dahuwanu par pateizibas ſhmi. — Jaunais pahris nehma mahjas-weetu jaun-uſbuhwetā muſchhas pilis. Wini abas mahtes dſihwoja ne taht no teem tanī pee Palsmanes peederigā muſchinā „Friedheim”. Schi fungi il deenas apmekleja weens ohtru; mahtes preezajahs par fawu behrnu laimi, behrni atkal, ka Deewes mahtes uſtureja pee ſpehla un weſelibas. Bet tee bij tikai ihſi preeki. Tagad ir muhſu leelkungeem leelas behdas. Jaunahs leelmahtes mahte paſika preefsch kahdahm deenahm diktii ſlima, ta ka newareja wairs no gultas zeltees un aſgahja drihs Deewa preefschā. Ar wiņas aiseſchanu beidsahs tagad „Rahlen” leelkungu wahrdas Palsmanes muſchā, jo wina bij ta pehdigā, kas ſcho wahrdū tur neſa. Pee wiņas kapa maħzitajis peemineja ari wiſus zitus agraki aſgahjuſchōhs Rahlen fungus, kas mihlestibā un meerā bij ilgus gadus pahr Palsmaneefcheeni waldijufchi. Lai Deewes wiueem atmakkā wiſu to mihlestibū, ko tee ſawem apakſchneekem parahdijufchi un lai dohd wiueem baudiht fawu meeru debefis!

Atreebſchanahs.

L... S.... weefchu ſaimneeks bij faderinajees ar N. jaunkundſi, un ſtahdijahs wiſeem draugeem un radeem ſewi un fawu bruhti, ta faderinatus, preefschā. Bet bruhtgans, nebij ſawai bruhtei uſtizigs; Kad dabuja finaht, ka L. K. mahju ſaimneeka meita — turklaht mahju mantineze — pee ſchi ari eetu, ja ſchi vebz tahts prezeti, tad bruhtgans atſtahja fawu faderinato bruhti un prezeja ohtru. Brohtams, ka pirmajai tas lohti pee ſirds Kehrahs. Rahaſas jau bij noliktaſ, weefi ar drukatahm biletahm eeluhgti un preefsch eeluhgtu weefu ſkaita wiſadas waijadsigas uſnemſchanas apgahdatis. Bet tawu brihnumu! kahsu deenā eeradahs til dauds weefu, ka K. mahjās nebij ne pagalam ruhmes, un tomehr wehl nahza ziti kahſu. Kahſu iſrihkotaji neſinaja ko eefahkt. Ar to, ko bij eegahdajufchi, newareja wiſus paſzeenaht, kad ikweens buhtu maikenit baudijis. Ka wiſi pahrakee kahſeneeki bij ar pakat drukatahm biletahm eeluhgti, tas faprohtams, bet kas to wareja buht iſdarijjs, par to zeenigi laſitaji paſchi war pahrdohmaht; tikai tas it wihrifkeem par kaunu, ar ſeewiſchlu gohdu ta ſpehleht.

J. K.

Wakars.

1.

Kad deenas darbus beidsu,
Tad gultai tuwojohs,
Kur noguruſcheem kauleem
Ir laba atpuhta.

2.

Kad deenu efmu ſtrahdajis
Un labi peekuſis,
Tad atrohdu eekſch gultas
Sew pilnu atpuhtu.

3.

Kad ziti weetū taifa,
Man gulta ſinama:
Uſ murischa bes maiſa,
Ais krahſnes, kaktinā.

4.

Tur jirzeniſchhu dſeeſmas
Man' faldi midſina;
Tur ſapnoju no darbeem,
Ko deenu ſtrahdajis.

K. V.—up.

Aisputei un apfahrtnei.

Daru wisseem sinamu, ta es

adwokata

darishanas ejmu usachmis, un ta oberhosteeta man ir erahdijusi Aisputi par dsimohlli.

Wilhelm Groth,
oberhosteetas adwokats.

Dohbeles pilsteesa dara zaur seho sinamu,
weens

jakts-ministerialis

teek melehts preefsch to yusi Dohbeles apriki — no dseljela libid Bauksas rohbesjoi. Jameldejabs pcc min. teesos 4 ne- delu laila.

Weenans labas

mahjas

ar 120 puhra-weetahm aetamahs semes ir no Jurgeem 1882. gada us wairak gadeem iñohmajamas. Mahtatas finas Jelgawa pcc

Kaufmana Martinelli,
Katoku eelâ.

Weenigā pahrdohschana Ren-
geraga fabrikas

linu-

un pañulu-dsiju

iñapachi preefsch sveij-
neku waijadibahm
wehrytu dsiju, ta ari ba-
linatu un nebalinatu an-
deltu, wijs no lohti teizama
labuma, pa yamañinatahm zenahm,
pcc

R. John Hafferberg,
Nihga, Kungu eelâ № 12.

Jelgawa atrohdoschà un no wezeem lai-
teem libid schim labi apmelletà, ta ari pil-
nigi eerikseta

eebraukschanas weeta

ar plaschu fehtas-ruhmi, stalleem un ratus-
wahguscheem, teek latrâ laikâ t'renteta.
Japrebraja Jelgawa, pcc Latweeschu bas-
nitas Weinberga weeniza.

Maises-galdu,

tamlihdz ari labi eeneigu un pilnigi eeriksetu
restorazijas-kutian

ar peederojho tulinas inventari war noh-
maht dabuht. Tuvalas finas un peep-
rashana Jelgawa, Leelajâ eelâ № 43.

Medemrodè war dabuht pirk

ohsola speefus.

Leelakas partijas teek us apstelleishamu pa-
gatavotas. Schahdas apstelleishanas isda-
ramas pcc meehatunga Seidenberga,
Jaun-Auzé (pr. Auzé).

Damfa-pehrwetawâ

un Eiñimista

masgaschanas-eetaise

teek tungu un dahmu drehbes, ta ari
puswadmal.drahnas

— ne-ihahditas — un watereti paletos
masgati, pehrweti un ihriti no skeem.

M. Dumper,

Jelgawa, Leelajâ eelâ № 31.

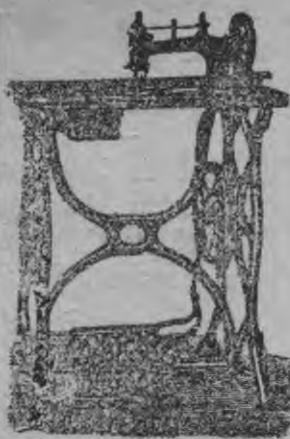
Ehrberges (Taubes) muischias

Holandeeshu

wehja-fudmalas

ar 2 gangeem

teek deht no-ahridschanas pahrohtas.
Mahtatas finas pcc Ehrberges muischias-
waldes (Jaunjelgawa apr.).

Lühr un beedris,

senak Lühr un Zimmerthal,

Nihga, leelajâ Smilshu eelâ № 7,

tirgo jau 16 gadus ar schujamahm maschinehm,
pasjbst f'malki satru sistemu un apstellè tahs is
wissflawenakahm fabrikahm pafaulé.

Mehs peedahwajam ta ihsti teizamas preefsch
skrohderem: Rhenania, Badenia, Uni-
versal A & B, wifas ar wisjaunakeem
pahrlabojumeem, ta: patent-paschpohleaju, ri-
tenu iszelshchanu un sweramo-kahju. — Lad wehl
preefsch familiju waijadibas: Singera,
Wheelera un Wilfoua, Saksonia, Saksonia Regia, Fidelitas
u. t. pr., tapat ari ar wisjaunakeem pahrlabojumeem, ta: patent-
paschpohleaju, pawedeena-iszehleju, pawedeena-nogreejeju un pasch-aifris-
damu schihber-plati.

Wislehtakas zenas. Pilniga apgalwochana.
Zenu-rahditajs ar bildehm bes makfas.

Preefsch

mahjfaimneeziwas

ir schujmaschine latrâ wijsje tschallakâ un derigakâ beedrene, lad wina ir weegli
strahdajama, stypyra un preefsch satru schujdarba leetajama. Singer Manufacturing Co., New-Yorka, original-schujmaschines ir preefsch tam, ta ari preefsch
wisseem ziteem darbeem, ta: baltdrahnu schujshanas, dahmu waijadibahm,
mantelu-, korsetu- un schirmju pagatavoschanas, tahs pilnigahs un wissfla-
nafahs, no lam wiislabal war pahrlerezinatees, ta no winahm pehrngad ween
tila pahrdohits — wesels pus miljona. Singer original-maschines teek
pahrdohits sem pilnigas galwochanas un pcc makfas — pret 1 rubla
samalschchanu satru nedel, un kreetna mahjiba teek dohta par westi. — Lai
pahrmaintschana nenotiti ar pahltaitahm, sem Singer wahrda isjohlitahm
maschinehm, lubgtu usmanicht, ta original-maschinehm stahw us maschines-tahwa
firmas pilns wahrds: „The Singer Manufacturing Co.“, un bes tam winahm
ir fabrika-marfa pcc wirsdolas un stahwa. Preefsch skrohderem, turpneekem,
sedleneekem, zepurneelem, grahmatu-schjeem, preefsch maiju pagatavoschanas
u. t. j. pr. peedahwaju Singer Co. schpezial-maschines.

G. Neidlingers, Jelgawa,

Leelajâ eelâ № 10, Rennera namâ.

Sudmalu

isnohmaschana.

Kahda leelâ muischâ, 12 werstes no Pre-
tules dželzela-stanzijas, ir weenans uhdene-
fudmalas uj t'chtereem it jauni eetaisiteem
maschanas-gangeem, un ar akmena-slush-
schahn, vee turahu ari peebuhwe its isda-
rita, lai war eetaisht wilnas-tahrschanas
fahriki, bes tam ar pcc tam peederingam
30 puhra-weetahm aramahs semes, ta ari
plawahm, us 12 jeb 24 gadeem iñohmajamas
no 23. Aprila 1882. g. Kreetni melder,
kas war doht waijadigo drohshibu un mi-
netahs fudmalas gribetu nohnaht, lai mel-
dahs Leepaja pcc J. H. Hübnera kga,
pascha namâ, kur dabuhs par tam tuvalas
finas deht nolihgumeem.

Weens labs falejs,
kas saproht labu darbu strahdah, war
weetu dabuht pcc Stalgenes Upes-krohga.

J. Steinberg.

Saimneeze,

fas muischias deeneesta bijuñ, labi lohp-
tohpshana, lungu ehdeemi wahrischamu un
druski Wahzu walodu vroht, war weenâ
muischâ pcc Nihgas tihlti, woj ap Jurgeem
weetâ eestahies. Javetehijs Nihga pcc
Schahnu wahrteem, netahl no Daugawas
takku celas galâ, grahmatu-bohdâ pcc Jav-
ites funga.

Kalfi

teek Rintules muischâ par 4 rubli par
laatu libid Jurgeem kah. g. pahrohtsi.
Rintule, 11. Februar 1882.

Ch. Tittelbach.

Preefsch Jelgawa Latv. kurlmehmo flo-
las ir dahwanas eenahkuschas Febrara
mehnessi 1882. g.:

No Rendas draubhes zaur mahzitaju Grü-
ner kgu 15 rubl. 18 kap. un no Dohbes-
muischias pagasta zaur pagasta-wezala kgu
10 rubl.

Par schahm dahwanahm issaka sirsnigu
pateizibü

Hofrahts A. Uete,
minetahs flohas kaferis.
E. Krause,
minetahs flohas preefschneeks.

Jelgawa

Latv. kurlmehmo flohlâ
tits flohas-behri atlaisti us Leeldeenas
brich-deenahm 20. Merzâ. Behrneem
atfal jašanahf flohlâ 3. Aprili kah. g.

C. Krause,
flohas preefschneeks.

Kohschas pehrwes
preefsch d'stjahm un wilnas eelsch
24 trahjahn,
tapat ari preefsch

Leeldeenas ohlu
pehrweschanas eelsch 11 trahjahn (starp
schism ari festa un sudraba) jonehma
nupat un peedahwâ

E. Höpfers, Jelgawa.

Peemini, ta schihhs pehrwes no
giffigahm balahm brihwas un uj latras
pazinas pamahzischana nodrukata.

Frischas

eesala-fahjinias

ir dabunamas Dohbeles eelâ Bustroka
alus-bruhsi.

Weens

traffterneeks

uit weens bekeris teek pagehreti preefsch
Baldones bahdes-weetas. Melbeschanahs
teek nemtas pectim no Sarlan-Ponemonas
muischwaldibas — pr. Bausku.

Kurators: Barons von Korff.

Semes pahrdohschana.

Weens

semes=gabals,

fahdas 168 puhra-weetas leels, teek pah-
rohts pa gabaleem no 9 puhra-weetahm
fahloht un wairat, 1 werst no Kursemes
rohbeschas un 2 werstes no Scheimes;
apstatishanas libid 15. Aprilim satru
deenu. Peeprafischana — Scheimes apteek.

Wifas grahmatu-bohdâ dabunamas:

Zeen. semkohpjeem
us pawajara laiku peedahwajam:

Baltijas

Semkohpejs
un wina amats.

Pehz Wahzu semes-faimneeka
Ferdinand Breithaupt
semkohpibas ralsteem latviisti faralshists

G. Blumberg.
Malka 75 kap.

Semkohpja
Auglu-fohfu
dahrss,

jeb:

Pamahzischana,
ta anglu-bohdi no sehlahm audsejamti ic.,
ta lauku-jeb meschi-kohli stahdami un
wehl daudz zitas derigas mahzibas, kas
dahsu mihlotajeem un kohpejeem der finaht.

Nr 55 bildem.

Izsladroja un farakstija
S. Kewers,
sehlis pahrohtas un sehlislohtas izpahdneels Durb.

Obtra drile.

Malka 60 kap.

No zensures atvehlehts. Jelgawa, 2. Merzâ 1882.
(Te slakt peelikumi: 1. Basnizas un flohas finas un 2. Semkohpiba un fainmeeziba.)

Peelikums pee Latweeschu Alwischu Nr. 9. — 1882.

Rahditaas: Par gehpela kalamahm maschinehim. Par runfelrahzeni audsinafcham. Gohws, kas par seemu labi mitust zc. Dohpu instinkts jeb dabas-prahsts.

Par gehpela kalamahm maschinenhim.

Kalamahs maschines eet arween wairumā, un katis, kam eespehjams un kas pasht to labumu, ko maschines eeness semkohpibai un fatmeezibai, rauga few eegahdatees maschini. Biswairak no masgruntneekem tohp virktas gehpela kalamahs maschines, jeb tahdas, kas tohp dsichtas ar firgu spehku. Schihs maschines ir jaunakos laikos daudskahrtig pahlabotas, gehpela ritenus un zitas eeriktes taifa dauds stipraki, ta ka katis ar tahm war buht ar meeru. Tahdu maschini pehkoft, waijag katram virzejam luhkotees jo zeefchi us tam, ka gehpela riteni, russi un zitas eetaises ir weenadas un stipras, lai tahs spehj atturetees preti firgu spehkami, kad maschine taptu tahdu reis us reisi natureta. Ir tihri weena alga, waj maschine tohp dsichta ar kohka jeb dselses gehpeli, kad tik wihas gehpela datas ir pareissi tai-sitas ka peenahkahs, kad leelajam ritenim ir aje pascha widū, lai tas newar mehtatees us weenu un ohtru pusi, un kad ritenim ir wirsu wadischanas rullifchi, kas tam nelaui zeltees us augschu, ahrā no lehgereem. Gehpeli ir diwejadi, stahwee un gulofchee. Pee gulofchaeem gehpeliem eet dselses fahrt, kas faweenofcham gehpeli ar maschini, firgeem apalsch fahjahn, un no stahwajeem gehpeliem eet dsenama fikna no gehpela lihds maschinei firgeem par wirsu.

Kusch no scheem ir tas labatais, ir gruhti fazicht, jo tikkab weena, ta ohtra sorte tohp stipri bruhketa. Pee stahwajeem gehpelverkeem ir tas labums, ta dsenama fikna eet firgeem par wirsu un tohs nelave pee eeschanas. Bet fchis labums ir ari panahkams pee gulofchajeem gehpelcem, jo pahr faweenofchanas fahrti war pahrtaiishi tiltu. Stahwee gehpeli naw ari nekad tik stipri, ta gulofchee, un buhtu tik ewehlejami preesk masahm maschinehim no 1 lihds 2 firgu spehka. — Gehpelim waijag buht taifitam tahda wihsé, ta ar to war maschini dsicht tik us weenu pusi; kad gehpeli greesch us ohtru pusi jeb — ta mehds fazicht — atpakaat, waijag dsenameem rusleem stahweht us weetas. Dihselehm, kas ir katu reis taifitas no kohka, waijag buht tik garahm, ta rinckim, ap ko firgeem ja-eet, ir 22 lihds 24 pehdas zaurmehrā. Ja dihseles ir ihfakas, firgeem eet gruhti un maschine newar pareissi strahdah. Gehpeli us stellejoht, waijag zeefchi us tam luhkoh, ta tas tohp zeeti nostiprinharts. Gehpelis stahw jo zeeti, kad rahmim, us kura gehpelis gut, eedsen katra stuhri stipru meetu. Ja tas nu wehl nebuhu deewsgan zeeti, waijag ais mee-teem aisdsiht kihlus. Kur gehpelis ir ar maschine faweenohits zaur faweenofchanas fahrti, ir jaluhko us tam, ta faweenofchanas fahrti ne-aiseet no gehpela ahtrā winkeli. Kad grib, lai maschine eet weegli, waijag faweenofchanas fahrti un kuhlejam jeb kalamahs maschines rullim stahweht weenā lihnijā. Bet kad nu maschine stahw arween augstafi nela gehpelis, ir tas lohti gruhti panahkt. Tapehz ari ir ta-

gad isgudrota sawada eetaise jeb preefschleekams buks; no buka lihds maschinei eet d'senamä silfna. — Pee maschines eekustinaschanas wai-jag ari buht prahligam un newaijag sigrus ne-kad us reiss dsift. Labakais ir, kad leek maschini papreelfsch no strahdneekeem eekustinaht, un tad, kad maschine fahk greestees, waijag sigrus dsift. Kad maschini papreelfsch ne-eegreesch ar rohlahm, waj nu maschine jeb ari gehpelis war tapt falausts. — Sihmejotees us kalamahm maschinehm, mehs atrohnam plati-fuhlejas un gaxi-fuhlejas. Plati-fuhlejas maschines strahdå dauds wairak un falmi ir gandröh wisi weseli; turpreti gari-fuhlejas strahdå masak, bet falmi ir pawifam fasisti smalki. Pee kalamahs maschines eegahdaschanas wai-jag pahr wifahm leetahm jo wairak flatitees us fuhleju jeb us kalamo rulli. Nullim waijag buht wiszaur no kalamahs dselses, ja pat no tehrauda. Preelfsch fuhlejeem tohp leetatas tillab fchitstes, ka ari schkehnes; preelfsch gaxi-fuhlejahm nem fchitstes, turpreti preelfsch plati-fuhlejahm weenigi schkehnes. Bes tam waijag us tam luhloht, ka schkehnes ir pee fuhleja zeeti peestiprinatas un ka tahs kuloht newarz atsprahgt nohst. Tapat jaflatahs us tam, waj fuhlejs gresschahs weegli un weenadi, un waj tam naw weena puze smagaka par ohtru. Tas ir tihri weena alga, fahdas ir fuhleja schkehnes, jo tas naw no nelahta seela swara. Pee kulschanas newaijag nekad labibu ahtraki laist maschinë eekschâ, lihds maschine ir jau pilnä eeschanä. Tik tad, kad maschine eet pilnä spehla un kad fuhlejs nesitahs nekur klaht, war fahlt laist labibu eekschâ un ismehginaht, waj maschine kus skaidri. Kad ta skaidri nekul, waijag maschini salaist zeetaki kohpä jeb kalamo kurwi peestruhweht fuhlejam klahtak. Maschine us reiss salaist par dauds kohpä, naw labi, jo tad ta drihs ween aisdambejahs un graudi tohp kuloht fasisti, zaur kam maschine tohp pee darba kaweta. Zik maschine war par deenu pastrahdaht, tas stahw weenigi eekschâ-ladeja ismanibâ, t. i. waj tas proht pastah-wigi un weenadâ mehrâ maschinei labibu pa-sneegt. Pee gaxi-fuhlejahm maschinehm waijag

laist wahrpas papreelfschu un pee plati-fuhlejahm jalaisch labiba flihpi, ar wahrpahm papreelfschu, maschinë eekschâ. Newaijag laist weenreis wairak un ohttreis masak, jo zaur tam war maschine aisdambetees un tapt famaitata. Ta leelakâ leeta tomehr ir ta, ka pee maschines netruhkfst waijadfigo strahdneeku, kas spéhj labibu peesneegt eekschâ-ladejam un ari atnemt nohst iskultohs falmus. Kad eekschâ-ladejam buhs waijadfigà ismaniba, tad maschine warehs par deenu iskult gandrihs ohtrtik, ka kad laidihs eekschâ neweenadi, brihscham wairak, brihscham masak.

Par runkelrahzenu audsinafchanu.

(Beigums.)

Ta grib weenu puhra=weetu apstahdiht, wai-jag isfeht $2\frac{1}{2}$ lihds 3 mahrzinä fehlu, preelfsch kam finamä waijadfigahs dohbes. Pee fehlfchanas zeefchi us tam jaluhko, ka ne-apfeli par beesi, jo tad stahdini ir teewi un nefpehzigi. Jaunajeem runkelrahzenu stahdineem ja-aug dohbes tik ilgi, kamehr pawaferas fehjams-laiks ir pahrgahjis. Weenigais darbs, ko jaunee stahdini par scho laiku no semkohpja pagehr, ir tas, ka lai tohs tura tihrus no nesahles.

Juniya mehnescha eefahlumä buhs jau jaunee runkelrahzenu stahdini deewsgan spéhzigi sa-augufchi, un warehs fahlt dohmaht us pahr-stahdischanu laukä. Bet ar pahrstahdischanu newaijag ari tad wehl pahrleezigi steigtees, jo tas neka neskahde, kad stahda drusjin wehlaku, kad tik ween stahdi ir labi un spéhzigi. Kad attrahpahs fahda apmahkufoes un ne wifai karsta deena Juniya mehnesi, tad waijag usart lauku tai weetä, — kur grib runkelrahzenus stahdiht, labi augstas wagas, un tad tahs weegli janorulle. Tad waijag stahdinus no dohbehm ispluhlt un tuhlit stahdiht 12 lihds 15 zellas attahlu weenu no ohtra. Pee stahdischanas waijag leetaht ihpafchu stahdischanas kohku, — spizu pulki — ar ko ja-isdur zaurumi preelfsch stahdina un ar ko war semi pee stahda faknes peespeest klaht. Kad stahda tuhlit, lihds stahdinus no dohbehm ispluhz un pee tam wehl

apmehržē faknes maſijumā no frischeem gohwu mehſleem un mahleem, tad newaijag runkelrahzenus us lauka neweenu paſchu reiſi apleet. Pee ſtahdiftanas waijag ſtahditajam ar ſtahdamu lohku ſemi zeeti peefpeeft pee ſtahda falnes. ſtahdu waijag likt dſitaki ſemē eekſchā, kā ween zik dſiki ſtahds ir ſtahwejis eekſch ſemes jau dohbē. — Saknes naw waijadfigs nogreest, turpreti ir jo labi, kad lapas par puſi nogreesch. Kad laiks ir fauſs un uhdens tuwumā, newaijadſetu ar apleefchanu kawetees, bet jaunajeem ſtahdineem paſneegt waijadfigo uhdeni, lai tee waretu augt jo ſpehzigi.

Tahſak waijag us tam luhkoht, ka ſtahdini netohp pahrſpehti un apſlahpeti no neſahles. Biſlabakais ir, kad tohs augoht pahri reiſas ar ahki apkafa jeb ar arklu apar. Jo labak ſtahdini tohp apkafiti jeb aparti, jo labaki un leelaki buhs runkelrahzeni. Biſi ſhee darbi pee runkelrahzeneem war jau tapt padariti, pirms fahkabs labibas plauja. Kad runkelrahzenu lapas ir jau tik leelas, ka tahs apſeds ſemi, tad neſahle wairi ne-augs. Runkelrahzeni ir lohti lehti nonemami, jo tohs war it weegli ar rohkahm no ſemes iſraut, un pehz tam, kad lapas ir nogreestas, tohs war, taptat ka kartufelus, paglabahit turpat us lauka ſtipas. Runkelrahzeni ſtahw tahnas ſtipas lihds pat pawafarai lohti labi, dauds labaki, neka parabā; tohs waijag tik paglabahit pee fauſa laika.

Lai runkelrahzenu audſefchana buhtu weeglaki ifdarama, waijag preefch tam nonemt weenu ſemes gabalu, pahri puhra-weetas — tuwu pee mahjahn, un to tad leetaht weenig preefch lohpu baribas audſefchanaſ. Scho ſemes gabalu jeb maso lauku waijag dalihit diwi-dalas un weenu puſi katu gadu mehſloht. Mehſlotā puſe war ſtahdiht runkelrahzenus un ohtru puſi apſeht ar lehzahn jeb miſtru preefch fehla. Us ſchahdu wiſi war ſemkohpis few eegahdaht waſar' preefch ſaweeem firgeem un ſawahm gohwihm labu weſeligu ehdamo un us ſeemu preefch flauzamahm gohwihm ſpehzigu baribu. — Kad darbs tohp pareiſi ifdarihts, war no weenas puhra-weetas nonemt lihds 300

puhru runkelrahzemu. Bes tam wehl atleek leelu leelaſi pulks lapu, kā ari ir deriga lohpu bariba. Scho rindiau rakſtitajam biſi pehrnajā gadā apſtahditas $2\frac{1}{2}$ puhra-weetas ar runkelrahzeneem. No ſchihm $2\frac{1}{2}$ puhra-weetahm tas nonehma 600 puhru runkelrahzenu un 90 birkawu lapu. Kad nu rehkinia 3 mahrzinas runkelrahzenu, waj 6 mahrzinas lapu us weenu mahrzinia ſeena, tad ir us $2\frac{1}{2}$ puhra-weetahm ifaudſis tik dauds lohpu baribas, ka to war ſalihdsinaht ar 65 birkawahm laba ſeena. Un tomehr ifgahjuſchā waſara nebij preefch runkelrahzeneem iſſti ifdewiga. Kad nu no $2\frac{1}{2}$ puhra-weetahm war eemantohit tik dauds lohpu baribas pat pee ne wiſai augliga gada un gaſi, tad gan buhtu wehrt, ka muhſu ſemkohpji fahktu ar runkelrahzenu audſefchanu wairak nodarbotees, un zaur to ſagahdatu preefch ſaweeem lohpineem papilnam ſpehzigas un weſeligas baribas. S'

Gohws, kas par ſeemu labi mituſi, · dohs waſar' dauds peena.

Kad gohws par ſeemu ir wahji mituſi un warbuht wehl tureta aufſtā ſtallī, kas ir pahrpildihts ar netihru gaſi, un kad tahdū no-wahrguſchu un wahju lohpiņu iſlaich pawafarā ganōs, warbuht wehl ehdama truhkuma dehſ dauds ahtraki, neka waijag, tad tahdam naba ga nowahrguſcham lohpam ir besgaligi dauds jazeefch wiſi zauru waſaru. Pirmā ganiba padara gandrihs katu reiſ, ka lohpam eet zauri, ja tas newar ſtallī dabuht fauſas baribas; bet labi mituſchahm gohwihm tas neka neſkahde, un ir wehl daſchā ſinā derigs. Turpreti wahjas gohwis paleek zaur tam wehl wahjakas, tā ka galā ne-atleek nekas wairak, kā kauli un ahda. Mo tam tad gan buhs lehti ſaprohtams, ka tahdā gohws newar dohd peenu, un ta ari newarehs pareiſi atehſtees, lai ari ganibas buhtu deewſſin zik labas. Labi mituſchahm gohwis turpreti aiftura peenu tik kahdas deenās. Wahjai gohwij waijag papreelfchū peenemtees mee-

sās, un daudstreis pa-eet wisa' waſara, lihds ta ir pareiſi atſpirgusi. Pee kam ari waſag eewehroht to, ka telfch newar mahtes meeſās nekad ta pilnigi attihſtitees un ka zaur tam noteek ſlahde, ko newar atſtaht ne-eewehrotu. Tik pat ka wahja gohwis daudſ ſeefch no ahri-geem eespaideem, tik pat war labi mituſi gohwis jo labi panest ſliktu gaſju un katra ſitu abrigu eespaide. Jo labaki ir gohwis mituſi par ſeemu, jo wairak ta dohs par waſaru peenu un eene-ſihs wairak ſawam ihpachneekam pelnas, ne-eewehrojoh to, ka no labi mituſchas gohwis eenahk wehl zits labums, ka ſpehzigi mehſli, labs telfch un ka ta tohp ahtraki gruhfna. Wifu, ko ween gohwis par ſeemu patehre, ta par waſaru atmalka atpakal. Tapehz ir lohti jabrihnahs, ſapehz wehl muhſu laikds ſem-lohpji to til maſ eewehro un nezenſchahs fa-was gohwis par ſeemu uſtureht jo labas. Labi mituſi gohwis dohs weenā paſchā waſata lihds 500 ſlohpui peena wairak, neka wahji mituſi. Kad nu rehlinā 4 kap. par ſlohpui peena, tad iſnahk kahdi 20 rubl. ſlahdes uſ katra gohwis. Un ſchi ſlahde zelahs pa leelakai dafai un waram gandrihs faziht — weenigi no tam, ka gohwis ir par ſeemu wahji mituſi. Schi ſeem', fur ſeena un ſalmu ir lohti mēs, wajadſehs gan ſemlohpim ſtipri no puhelees, lai ſpehtu ſawas gohwis uſtureht labas. Bet newaijag aifmirſt to, ka laba' peeniga gohwis ir lohti pa-teziga par wiſahm puhlehm un ruhpehm. Jo wairak tai peedohd ſlaht miltus un ſitu ſpebzigu baribu, jo wairak ta dohs pawafara un par waſaru peena. Gan rāhdahs, ka mums ſhogad buhs agra pawafara; bet jo drohſchi nedrikſtam uſ tam zerecht. Mums waijag weenmehr ſawus lohpui baribas krahjumus tā eedaliht, ka waram tilt lihds pus Maijam. Ja ne-iſnahktu tik daudſ uſ katra deenu, ka lohps waretu iſtilt, tad waijag peedoht ſlaht miltus, ſlijas, kartufelus u. t. j. pr. S.

Lohpu iſtinkts jeb dabas-prahs.

Rahdā ahrſemes laikrakſtā par biſchu lohp-ſhanu atrohnam it ſawadu, eewehrojamu rak-ſtu. Rakſneeks tanī ſino par kahdu eewehro-jamu atgadijumu, ko tas peedſiħwojis un eeweh-rojis pee maſahs, tſchaklahs bitites. Raktā ſa-turs ir ſchahds: Es diſhwoju paleelā pilſehtā, ſchaurā eela, kam gae katra puſi ir augſti nami. Mañas bites atrohdahs dahrſā aif pilſehtas wahrteem, maſakais weenu zetortdatu juhdſes no mana diſhwoſla. 12. Julijā iſ. g. eefkrehja manā bohdē zaur walejahn durwihm weena bite un nometahs man uſ rohkas. Es wiſai pa-fineedu ar kohla puſkli druzin medus. Bite eefuhza ahtri kahdu medus pileenu un dewahs zaur durwihm ahrā un aifkrehja prohjam. Pehz kahdahm 15 minutehm bij bite atkal atpakal, peemetahs pee kohzina un nehma atkal medu. Schis nahza man chyoti preeſchā, jo negri-beju tizeht, ka bite waretu buht jau til ahtri atpakal. Gribiju dabuht par to leetu ſkaidribu, tapehz panehmu ſpalwu un uſtaſju bititei ar tinti maſu punkti uſ muguras. Bite bij nu eefi-meta, un es to wareju atkal paſiht. — Es paſkatijohs puſkſteni, jo gribiju ſinah,zik ilgi bite paleek prohjam, un redsi, pehz 12 minutehm bite bij atkal atpakal. Drefcho reiſi tai wajadſeja 11, zetorto reiſi 25, peekto reiſi 19 minutes; wehlak ari pahris ſitu biſchu tai bij atſkrehjuſthas lihds.

Ohtrā deenā es redſeju eefiymeto biti lihds ar kahdahm zitahm wehl 3 reiſas. Waj wiña bij wehl wairak reiſas, to neſinu, jo man nebij wiſas wiñu wairak eewehroht. Melnais tintes punktinsch tai bij valizis uſ muguras. Ta tad maſajai, tſchaklajai bititei wajadſeja ar ſawu-nastu ſkreet pahr mahjahm, atdoht ſtrohpā medu, ſkreet atkal atpakal un uſmekleht to paſchu namu un tahs paſchahs durwihm, fur pir-mak bij. Un wiſs tas wareja notiſt tik ihsā laikā, — no 10 lihds 15 minutehm. S.